

Šentpeterske znamenitosti.

Ne-le pravljice, temveč tudi svoje znamenitosti ima župnija Št. Peter pri Mariboru in to take, s katerimi se malo krajev zamore posati.

Pokopališče ali »žerf« pod župno cerkvijo.

Kristjani prvih časov so trupla svojih rajnih pokopavali bodisi blizu cerkve ali pa pod njo v zato določenih prostorih. Šentpeterska župnija še ima danes svojo pokopališče okrog podružne cerkve M. B. na Gorei, odkoder je tako lep razgled, kakor se je izrazil nek gospod iz Ljubljane, kakor je lepa naša narodna pesem. Svojtčas nekako do okrog leta 1787 pa je bilo župnijsko pokopališče okrog cerkve Sv. Petra. Na tem starem pokopališču počivajo nekdanji šentpeterski župniki: Harmann, Škof in Golob.

Pod cerkvijo sv. Petra se nahaja podzemeljska kapelica, »žerf« imenovana. V tej kapelici, ki je dolga 12 m in 4 m široka, so pokopavali duhovnike, odličnejše župljane in osebe, ki so si pridobili za župnijo posebne zasluge. Spredaj v kapelici je oltar, na katerem se je svojčas vsako leto na vernih duš dan opravila sv. maša. Sedaj se vrši na omenjeni dan le še

procesija iz cerkve, kjer se opravijo molitve za rajne. Oltar sv. Križa je menda iz pločevine. Na vse strani so v steno vzdani grobovi ali tudi rakve imenovani. Za oltarjem je častno mesto deset grobov, kjer počivajo zemeljski ostanke duhovnikov šentpeterskih župljanov, med temi tudi župnika Barthalatti, umrlega l. 1724. Njegov grobni napis v latinščini se končuje: »Kar je dobrega storil, ima.« Za oltarjem pa počiva truplo stavitelja sedanje cerkve župnika dr. Janeza Sittich, kateri je umrl 4. januarja 1759. Grobni napis se končuje: »Naj počiva stavitelj templja!«

V žerfu je 64 grobov, med temi dobra tretjina zazidanih, druge so pa še na prostem. Ker je bil svojčas vhod v žerf iz cerkve, je tudi to podzemeljsko bivališče rajnih zadela prepoved cesarja Jožefa II., ki je zapovedal vse slične žerfe zazidati. Šele l. 1857 je dal župnik Marko Glaser predreti debeli cerkveni zid ter napraviti prizidek zunaj cerkve in vhod v žerf od zunanje strani oskrbeti. In tako je bil l. 1868 deficient Jožef Dornl zopet v žerf položen k zadnjemu počitku. Na desni strani žerfa je precej velik prostor — kostnjak — imenovan, kjer je mnogo kosti mrličev zloženih, kjer čakajo vstajenja. Kapelica ali žerf bi bila potrebna popravila in potem tudi večje brige za vzdrževanje.

»Ilustrirani Slovenec«, priloga »Slovenca« z dne 3. avgusta tega leta je prinesel tudi nekaj slik iz opisane podzemeljske kapelice. — A. K.

lovanju, poročilo o zimski pozebi in škodljivcih ter sklepi usmerjeni na poravnavo te škode s proučevanjem sadnega izbora, poročilo o sadni letini in sklepi za morebitno pokrajinsko sadno razstavo v Ptujju, oziroma lokalne prireditve. — Na zborovanju bodo zastopane podružnice po dveh delegatih, oblastni odbor, sadjarska in kmetijska šola ter kmet. okr. urad.

Poročilo o stanju hmelja v Savinjski dolini. Obče obiranje hmelja, ki se je pričelo dne 16. avgusta, je v polnem teku. Zaradi pomanjkanja obiravcev in zbog nizkih cen, ostali bodo nekateri nasadi neobrani. Dosedaj obrano blago je lepo zelene barve in dobre, do prav dobre kakovosti. Le šporadično se nahajajoči pozni hmelj je postal vsled peronospore neposredno pred okobuljenjem rjav in je torej uničen. O zadevi kupčije se ne more nič kaj poročati. Posamezne bale so bile kupljene v svrhu vzorcev po 10—15 Din za kg.

Kostrivnica pri Rogški Slatini. Kmetijska stanovska samoizobrazba bo rešila kmeta gospodarskega propada. V tem duhu deluje že deset let Kmetijska podružnica, iz katere se je letos izcimila sadjarska podružnica v Kostrivnici. Tekom leta je priredila sadjarska podružnica poučni izlet v kmetijsko šolo v Sv. Jurij ob južni železnici. G. Koprivšek izrekamo iskreno zahvalo, ker nam je vse po domače razložil in poučil o vsem potrebnem. Ljubi Bog je letos bogato obdaril naša žlahtna jabolka in slive, da se do tal pripogibajo. Vabijo se kupci na ugodno priliko. Sadjarska podružnica si je letos oskrbela drevesnico, kar je veselo upanje za procvit sadjereje v Kostrivnici.

*

Krog vinske krize.

Dunajska »Neue Weinzeitung« je prinesla v zadnji številki od 1. septembra o stanju našega vinogradništva članek, ki bo zanimal vinogradnike. Poročilo se glasi:

»Jugoslavija pridelala na leto približno 4 milijone hektolitrov vina. V zadnjih letih so bili v Srbiji spremenjeni veliki okolišaji v vinograde. Ko bodo enkrat ti novi srbski nasadi rodni, se bo zgoraj omenjena številka znatno zvišala. Izkupiček enoletnega vinskega pridelka znaša 1.5—2 milijardi Din. Gre pri tem pridelku za cele pokrajine, kjer uspeva edino le trta in ljudje se preživljajo izključno z izkupičkom za vino.

Povprečna trgategov od 4 milijone hektov je bila v Jugoslaviji dosežena v letih 1927 in 1928. V letu 1927/28 se je razvil izvoz ugodno in tudi v državi sami je bila uporaba zadovoljiva. Z malimi vinskimi zalogami je bila započeta trgategov 1928, vse se je veselilo ugodnega zaključka; a vsi prvotno najboljši upi so vinogradnike razočarali. Izvoza sploh ni bilo, domača uporaba je padla znatno. Glavni vzrok vinske krize tiči v občem pomanjkanju denarja, pa tudi v poplavi v brezalkoholnimi pižjaci. Brezalkoholne pižjace so proste davka; medtem ko pride na 1 liter vina vsega davka 3 Din. Kaj takega ne prenese vino, katerega je dobiti po južnih krajih za 1.5 Din l. Je popolnoma izključeno, da bi zamogla trošarina pri vinskem pridelku dolgo časa znašati še enkrat toliko, kakor je njegova resna vrednost.

Gospodarska obvestila.

Tečaj za duhovnike, ki poučujejo na kmetsko-, oziroma gospodinjsko-nadaljevalnih šolah. Oblastna samouprava mariborske oblasti priredi za duhovnike, ki sodelujejo pri pouku na kmetsko-oziroma gospodinjsko-nadaljevalnih šolah, edentendenski tečaj, ki se bo vršil od 16. septembra do 21. septembra 1929 v bogoslovju v Mariboru. Tečaj ima namen, razgrniti ves problem slovenskega kmetskega vprašanja, udeležencem podati smernice za uspešen pouk iz krščanskega življenja na nadaljevalnih šolah, uvesti jih v vso organizacijo nadaljevalnih šol in v socialno skrbstvo na deželi ter udeležence teoretično in praktično podrobneje seznaniti z združništvom. V tečaj se bodo sprejemali v prvi vrsti oni gg. duhovniki iz mariborske oblasti, ki so že poučevali na kmetsko ali gospodinjsko-nadaljevalnih šolah, nadalje duhovniki, ki bodo imeli priliko v prihodnjem šolskem letu poučevati na teh šolah in konečno vsi duhovniki, ki imajo zanimanje in veselje do vzgoje odrasle kmetske mladine. Popolna oskrba v bogoslovju bo stala Din 180, dve tretjini te vsote bo plačala oblastna samouprava. Prošnje za sprejem v tečaj, kolkovane s kolkom za Din 5.—, je vposlati potom župnijskega urada neposredno komisarju oblastne samouprave mariborske oblasti v Mariboru najkasneje do 7. septembra.

Občni zbor Glavne združne zveze se je vršil 1. septembra v Ljubljani ob priliki velesejma v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice. Občnega zbora se je udeležilo 600 delegatov posameznih združ. V nedeljo popoldne so si ogledali zborovalci združno razstavo na velesejmu.

Zborovanje sadjarskih podružnic ptujskega in sosednjih okrajev se vrši v Ptujju v nedeljo dne 8. septembra ob 8. uri pri županu Brenčiču. — Na dnevnem redu je: poročilo podružnic o de-

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg v soboto dne 31. avgusta. Na sobotni mariborski trg so pripeljali špeharji na 22 vozovih 47 zaklanih svinj, kmetje 12 voz sadja, 12 vozov krompirja, 22 vozov čebule, zelja in kumarc, 6 voz sena, 20 voz otave in 8 voz slame. Svinjsko meso so prodajali po 15—27.50 Din. Novi krompir 0.80—1.25, čebula 2—3, zelje 1.50, kumarce 0.50—1 Din. Seno 80—100, otava 80 do 90, slama 50 do 60. Pšenica 2.50, ječmen 2, oves 1.50, koruza 2.50, ajda 2, proso 3, fižol 2—3, grah 6—8, 1 kokoš 35—40, par piščancev 30—60, raca 22—27, gos 60—80, domači zajec 10—50. Česen 10—12. Jabolka 3—6, hruške 4—7, slive 2—8, breskve 16—20, grozdje 8—14. Surovo maslo 36 do 40, mleko 2.50—3, smetana 12—16, jajca 1.50, med 20—25.

Mariborsko sejmsko poročilo. Sejem v torek dne 27. avgusta je bil izredno dobro obiskan. Prignali so živinorejci 702 glav živine, in sicer: 11 konj, 16 bikov, 201 vola, 406 krav in 8 telet. Prodanih je bilo 445 komadov. V Avstrijo se je eksportiralo 98, v Italijo 25 komadov. Cene so zopet nekoliko narastle napram cenam na prejšnjem sejmu. Debele voje I. vrste 90 plačevali 1 kg žive teže od 10 do 11 Din, poldebele 9 do 10, plemenske 8.50 do 9, bibe 0.50 do 10.50, debele krave 7 do 8.50, plemenske krave 6 do 7, krave za klobasarje 5 do 5.50, mlazne krave 7 do 8, breje krave 7 do 8, mlada živina 8.50 do 10.50. Stari obiskovalci mariborskega sejma so zatrjevali, da tako živahen sejem že dolgo ni bil kot ta dan. Opaža se, da so mariborske sejmi vedno bolj obiskani.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 30. avgusta 1929 je bilo pripeljanih 220 svinj; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari kom Din 125—150, 7—9 tednov stari Din 225—250, 3—4 mesece stari Din 350—400, 5—7 mesecev stari Din 450—650, 8—10 mesecev stari Din 700—850, 1 leto stari Din 1000—1400; 1 kg žive teže Din 10 do 12.50, 1 kg mrtrve teže Din 17 do 19. Prodanih je bilo 166 svinj.

Št. Ilj pri Velenju. Občinski urad v Št. Ilju pri Velenju naznanja, da je sejm, kateri se je do sedaj vršil dne 1. septembra vsako leto, preložen na 21. septembra.

Da se ublaži jugoslovanska vinska kriza, so na razpolago te-le možnosti:

Ali se upelje trošarina na brezalkoholne pijače, ali se zniža dosedanja previsoka vinska trošarina. Lahko bi se uvedla trošarina na brezalkoholne izdelke in pri tem pa znižala trošarina na vino.

Nasprotniki alkohola skušajo z vsemi močmi, da preplavijo Jugoslavijo z brezalkoholnimi pijačami in to iz »zdravstvenih« ozirov. Dobro bi bilo vprašati najbolj zagrizenega abstinenta: Kaj je bolj zdravo, prijetno naravno vino, ali brezalkoholni izdelek, ki je mešanica mlečne, ogljikove, citronske kisline in tem podobnim pančarijam?

Januš Golec:

Brez mladosti . . . !

Nad 10 let je minulo, odkar je prenehalo svetovno klanje. V povojni dobi se prepad med invalidi in zdravimi ni premostil, ampak znatno poglobil. Nekaj so krivi temu prežalostnemu dejstvu invalidi sami. Koliko je takih, ki bi se kljub pohabljenosti lahko preživljali sami, pa jim bolj ugaja beračenje in pohajkovanje. Zopet drugi so lažinvalidi, ker prosjačijo s poškodbami, s katerimi jih je zaznamovala usoda vse kje drugje le v vojni ne! Pretežna večina težkih in pravih vojnih invalidov je ohranila ponos in se preživlja na ta ali oni način sama. Vsekako sta sočutje in hvaležnost napram še živim mrličem izza svetovne vojne ne le ugasnila ter izumrla, da, se celo pretvorila v nevoljo in jezo, ako sreča zdrav človek invalida!

Pred dnevi sem obiskal št. Lovrene na Pohorju. Zvečer je prisedel k mizi velik, lep in na prvi pogled močan mož. Spustil se je na stol smehljajočega obraza in pozdravil z menoj došlega domačina. Pogovor je nanesel na vprašanje: Kako se godi enemu ali drugemu izmed nas. Vsi smo zmigavali z ramami, le velikan je bil mnenja: »Živi se!« Sedaj sem še le spoznal, da imam pred seboj invalida, kateremu manjka leva noga, leva roka in levo oko. Pozneje mi je še sam pojasnil in pokazal, da ima razstreljeno še desno roko in skoro do kosti odnešeno meso s pleč.

Bivši vojaki smo se takoj prijazneje pogledali. Dobrosrčni invalid nam je zaupal, da je moral po končani vino-rejski šoli z 18 tim letom na italijansko

Letošnjo trgatavo bo začela Jugoslavija z velikimi zalogami starega vina. Dalmacija ima polne kleti in premalo posode za shrambo nove trgatve, ki obeta preobilico pridelka. Okolica Vršca je preobložena s starim vinom in ne ve, kam bo shranila letošnjo trgatavo. Vinski veletrgovci so vsi založeni z dalmatinskim pridelkom in ne vedo, kam ž njim.

Organizacije vinogradnikov in vinskih trgovcev prirejajo skupna zborovanja, ki so v težkih časih vinske krize njihov edini posel. Zborovanja, posvetovanja, protesti — vse to brez uspeha! V Jugoslaviji zrejo v novo vinsko trgatavo s slabimi upi . . .«

bojišče. Tukaj se je razpočila pred njim težka granata. Kamenje je sifrčalo na vse strani in ob tej grozni priliki je bil tako strašno ranjen. Čela štiri leta je prebil neprestano v bolnici. Po povratku v domovino je bil nekaj let ekonom na večjem posestvu v Halozah. Danes je nadzornik v domači tovarni ter se preživlja popolnoma sam. Vsem se nam je usmilil, ko je končal sicer kratko, a zanj obupno bridko povest. Dotaknil sem se še ga z vprašanjem, kako kaj prenaša invalidski križ. Razložil je svoj povojni položaj z nezabnimi besedami: »Veste, kar me najbolj boli? Nikdar nisem bil mlad in nikoli ne bom znal, kako lepa je mladost . . .«

Vsega pomilovanja vrednemu siromaku danes ni za roko, ne za nogo ter oko, boli ga, ako vidi mladino in se mu vzbudi zavest: Jaz nisem bil nikdar mlad. Ne mlad po lastni krivdi, ampak po groznem pečatu svetovne vojne! Mladost sta mu pogoltnila vojaštvo ter bolnica in to je res zavest, ki peče bolj nego izguba katerega koli drugega uda. Koliko so vredni lepi in veseli mladostni spomini. Biti brez teh po tuji krivdi, je invalidnost najvišje stopnje.

Mislite, da je ta pohorski invalid edini, ki je ostal brez mladosti po nedolžnem? O, ne! Koliko jih je tudi v Sloveniji, ki se morajo radi svetovne vojne pehati skozi življenje brez okusa čaše prave mladosti! In invalid z ravnokar omenjeno obupno zavestjo nikdar ne bo prosil, ne beračil in ne bo v nadlego drugim z mladostnimi spomini!

dne 5. avgusta tega leta poslal izraze sinovske vdanosti. Nato sem sprejel od Em. Kard. Gasparri pismo, ki se glasi:

Vatikan, 22. avgusta 1929. Blagovoli zagotoviti člane Prosvetne zveze mariborske škofije, da je sveti Oče z veseljem sprejel jubilejno častitko poslano mu po Apost. Nuncijaturi z božje poti na Brezjah.

Posebno mu ugajajo velikodušni sklepi, storjeni glede Katoliške akcije, zato prosim Njega Svetost pri Gospodu za nje vztrajne delavnosti in pošilja kot poročstvo svoje blagonaklonjenosti Apostolski blagoslov. F. P. Card. Gasparri.

Pri tej priliki Ti pošiljam izraz svojega spoštovanja in se priporočam Tvo-

jim molitvam Ti v Gospodu vdani Dr. Alfr. Pacini, l. r., opravilej poslov.«

Krščanska ženska zveza vabi vse članice, podpornice članice in tudi nečlane, da se udeležijo slovesnosti proglasitve lurske cerkve za baziliko v Rajhenburgu dne 7. in 8. septembra tega leta. Vlak vozi iz Maribora ob 9. uri predpoldna. Udeleženci se naj prijavijo najpozneje do četrta 5. septembra pri g. predsednici Krščanske ženske zveze ali pri g. odbornicah. Opozorjamo, da se plača polovična vožnja. — Odbor.

Ruša pri Mariboru. Na Marijin praznik dne 8. septembra homo skromno, pa zato bolj prisrčno proslavili petletnico obstoja domačega orlovskega odseka. Že pri prvi sv. maši pristopimo skupno, fantje in dekleta, k sv. zakramentom, pred poznim sv. opravilom, ob pol 10. uri ho v prenovljeni župnijski cerkvi posebna mladinska pridiga, po sv. maši pa bo v dvorani stare šole slavnostni občni zbor orlovskega odseka s primernim govorom. Vsi fantje in dekleta, tudi nečlane, ki čutite z nami, starešine in prijatelji naši, iskreno vabljeni. Naj bo ta dan praznik katoliških mladinskih organizacij v staroslavni Rušah. — »Ruško nedeljo« homo obhajali letos dne 15. septembra.

Mladeniški tabor v Jeruzalemu preteklo nedeljo je prekrasno uspel. Udeležba je bila jako velika. Poleg mladine je bilo navzočih tudi dosti staršev, ki so kazali veliko zanimanje za temeljna načela in plemenite cilje katoliškega mladinskega gibanja. Toliko je bilo udeležencev, da so napolnili prijazen hrib, na kojem stoji zanimiva cerkva posvečena žalostni Materi božji. Shod je bil sijajna manifestacija za Katoliško akcijo, ki se ustanavlja v Sloveniji. V cerkvi je daroval sv. mašo prevz. g. pomožni škof dr. Tomažič, ki je v prisrčnem govoru dal mladeničem lepe nauke, nasvete in navodila za življenje. Mladeniški tabor je otvoril in vodil g. velikonekredijski dekan Friderek Horvat, ki je ves vnet za oživotvorjenje Katoliške akcije v naših krajih. V svojem nagovoru je podal kratek zgodovinski oris cerkve, pri kateri se vrši mladeniški tabor ter nato opredelil namen zborovanja. Predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec je v poljudnem govoru pojasnil bistvo in namen Katoliške akcije, razmerje naših raznolikih prosvetnih organizacij do nje ter obširno in s praktičnimi navodili raztolmačil nalogo, ki jo ima naša slovenska krščanska mladina vršiti v vrstah Katoliške akcije, kjer mora po željah sv. Očeta biti avantgarda = prednja straža. Dr. Janžekovič, kaplan pri Sv. Miklavžu, je razpravljal o laiškem (svetnem) apostolstvu ter je s praktičnimi zgledi s Francoskega razsvetlil njegov cilj in način, kako se naj to apostolstvo vrši. Nastopila je cela vrsta mladeničev s pozdravnimi in bodrilnimi govori. Govorili so Gustav Rakuša iz Svetinj, Alojz Janžekovič, načelnik Orla pri Sv. Marjeti niže Ptuja, zastopnik Orla iz Središča, Andrej Mir za Krekovo mladino pri Sv. Miklavžu, Jožef Munda od Sv. Tomaža in Drago Žižek kot zastopnik Orla v Ljutomeru. Sklepno besedo je imel prevz. g. pomožni škof, ki je zlasti naglašal našo zvestobo sv. Očetu kot vrhovnemu cerkvenemu poglavarju, škofu domače škofije in našemu vladarju Nj. Vel. kralju Aleksandru. S podelitvijo škofovskega blagoslova se je bil veličastni mladeniški tabor v Jeruzalemu zaključil. S pohvalo moramo tudi omeniti lepo ubrano petje združenih moških pevskih zborov Sv. Miklavž-Svetinje v cerkvi in na taboru. Upravičeno je upanje, da bo mladeniški tabor rodil lepe sadove.

Slomškov dom v Sv. Vidu pri Ptuju. V Sv. Vidu, ki je od nekdanj slovel kot nemčursko oporišče, so posvetili novi društveni dom. Po velikem narodnem buditelju imenovan: Slomškov dom priča, da bo ta dom žarišče za versko in narodno kulturo. Blagoslov je bil krasen. Sprejem prevz. g. škofa je bil sijajen. Vse je bilo v venclih in slavolokih. Na tisoče ljudstva je svojega škofa navdušeno sprejelo.

NAŠA DRUŠTVA

SV. OČE PROSVETNI ZVEZI V MARIBORU.

Predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec je prejel od zastopnika rimskega papeža v Beogradu naslednje pismo:

»Apostolska nuncijatura, Beograd, št. 9682. Beograd, dne 31. avgusta 1929.

Kakor sem Ti že pisal, sem sv. Očeta obvestil o brzobjavki, v kateri si v imenu 5000 udeležencev »Prosvetne zveze« s romanja k Materi božji na Brezjah